

บทที่ 4

การใช้ประโยชน์ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน กลุ่มบ้านสะนงมงคุณ เมืองจอมเพชร แขวงหลวงพระบาง ทำให้ได้รับฐานข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของพื้นที่ศึกษากลุ่มบ้านสะนงมงคุณ เมืองจอมเพชร แขวงหลวงพระบาง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน

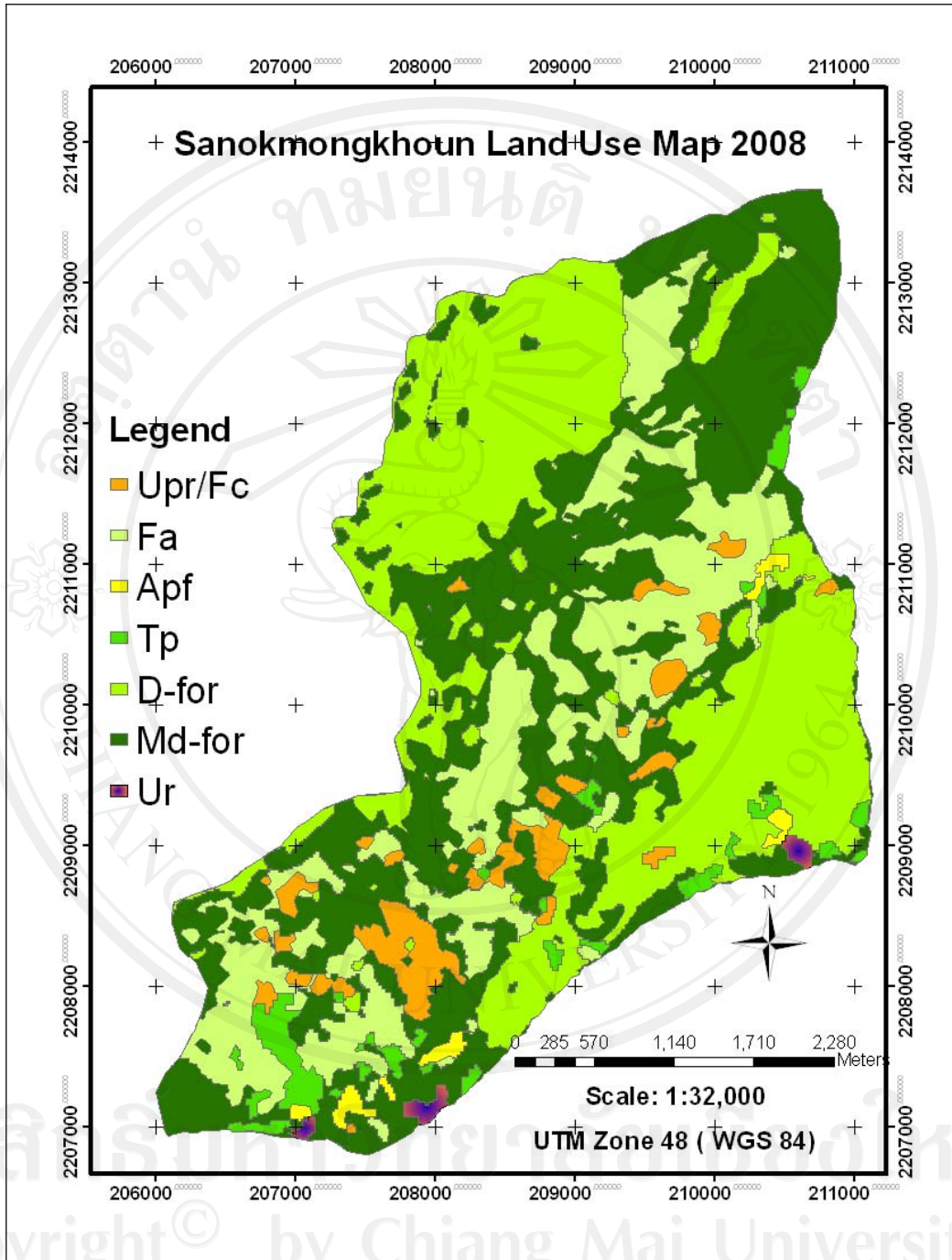
ผลการจำแนกข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดินของพื้นที่ศึกษาด้วยข้อมูลดาวเทียมรายละเอียดสูง (SPOT-4, THEOS และ ALOS) ที่บันทึกข้อมูลของพื้นที่ศึกษาในช่วงเวลาการเตรียมแปลงเกษตรกรรมของปี ค.ศ. 2008, 2009 และ 2010 ตามลำดับ โดยข้อมูลปี ค.ศ. 2008 ใช้วิธีการจำแนกแบบไม่ควบคุม (unsupervised classification) และข้อมูลปี ค.ศ. 2009 และ 2010 ใช้วิธีการจำแนกแบบควบคุม (supervised classification) สามารถแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดินออกเป็น 7 ประเภทใหญ่ คือ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (upland rice and field crop; Upr/Fc) ที่นาร้าง (abandoned paddy field; Apf) สวนป่าไม้สัก (teak plantation; Tp) ไร่เหล่า (fallow; Fa) ป่าผลัดใบ (dipterocarp forest; D-for) ป่าผลัดใบผสม (mixed deciduous forest; Md-for) และหมู่บ้าน (urban; Ur)

4.1.1 การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน

ในการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินที่ได้รับจากการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินจากภาพถ่ายดาวเทียม (image classification) โดยใช้ ฟังก์ชัน Change detection ผลการจำแนกได้ดังนี้

(1) การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2008

ผลการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2008 ด้วยข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม SPOT-4 พบว่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดินใน 7 ประเภทหลัก คือ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) มีพื้นที่ทั้งหมด 89.08 เฮกตาร์ ที่นาร้าง (Apf) 17.82 เฮกตาร์ สวนป่าไม้สัก (Tp) 56.64 เฮกตาร์ ไร่เหล่า (Fa) 388.28 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบ (D-for) 638.14 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) 754.56 เฮกตาร์ และหมู่บ้าน (Ur) 9.26 เฮกตาร์ (ภาพที่ 4.1)

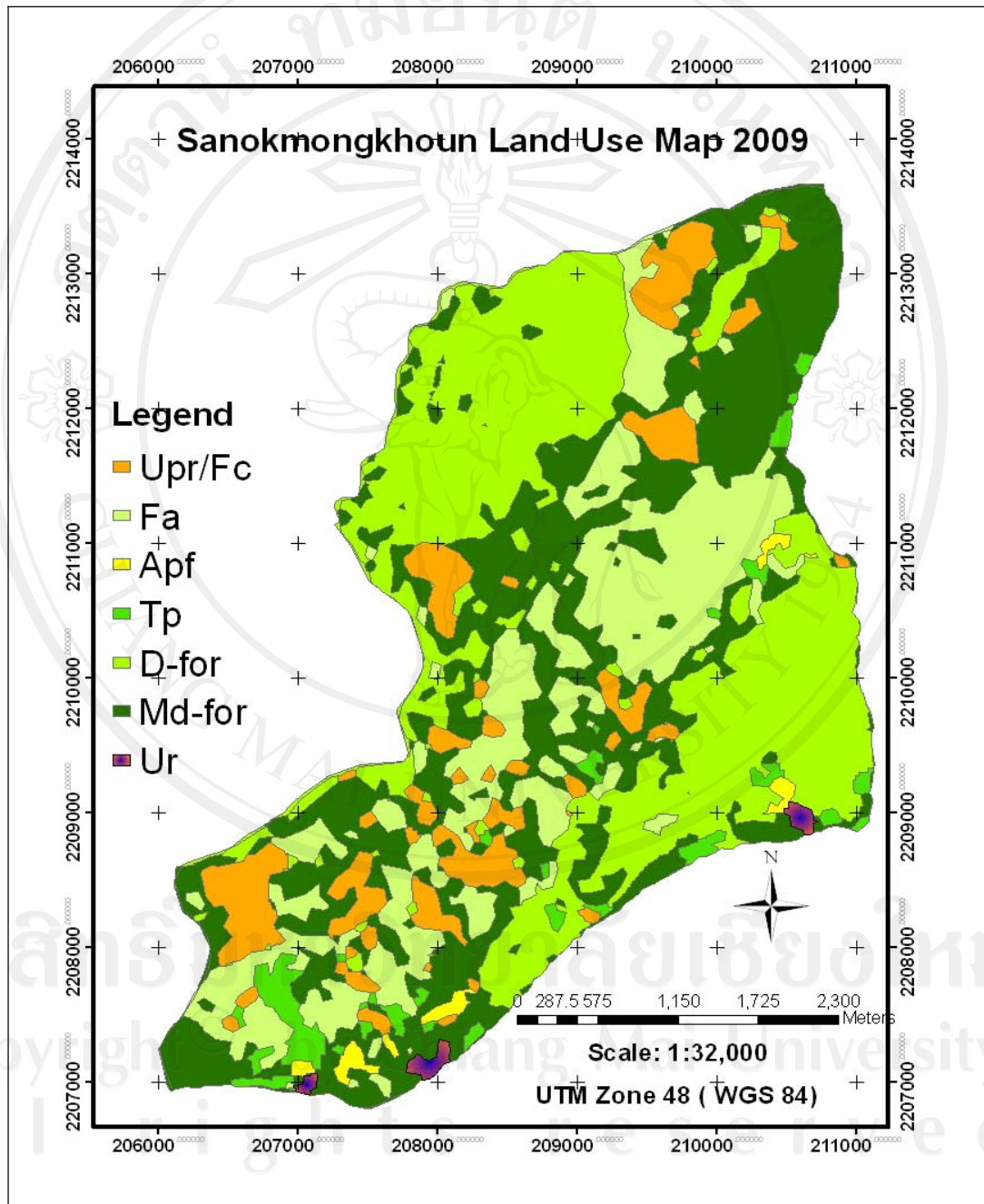

ภาพที่ 4.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2008
ที่มา: จากการวิเคราะห์

(2) การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2009

ผลการวิเคราะห์จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินปี ค.ศ. 2009 ด้วยข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม THEOSสามารถแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดินออกเป็น 7 ประเภทใหญ่ๆ คือ พื้นที่

ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) มีพื้นที่ทั้งหมด 186.31 เฮกตาร์ ที่นาร้าง (Apf) 17.15 เฮกตาร์ สวนป่าไม้สัก (Tp) 56.95 เฮกตาร์ ไร่เหล่า (Fa) 406.72 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบ (D-for) 635.05 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) 642.33 เฮกตาร์ และ หมู่บ้าน (Ur) 9.26 เฮกตาร์ (ภาพที่ 4.2)

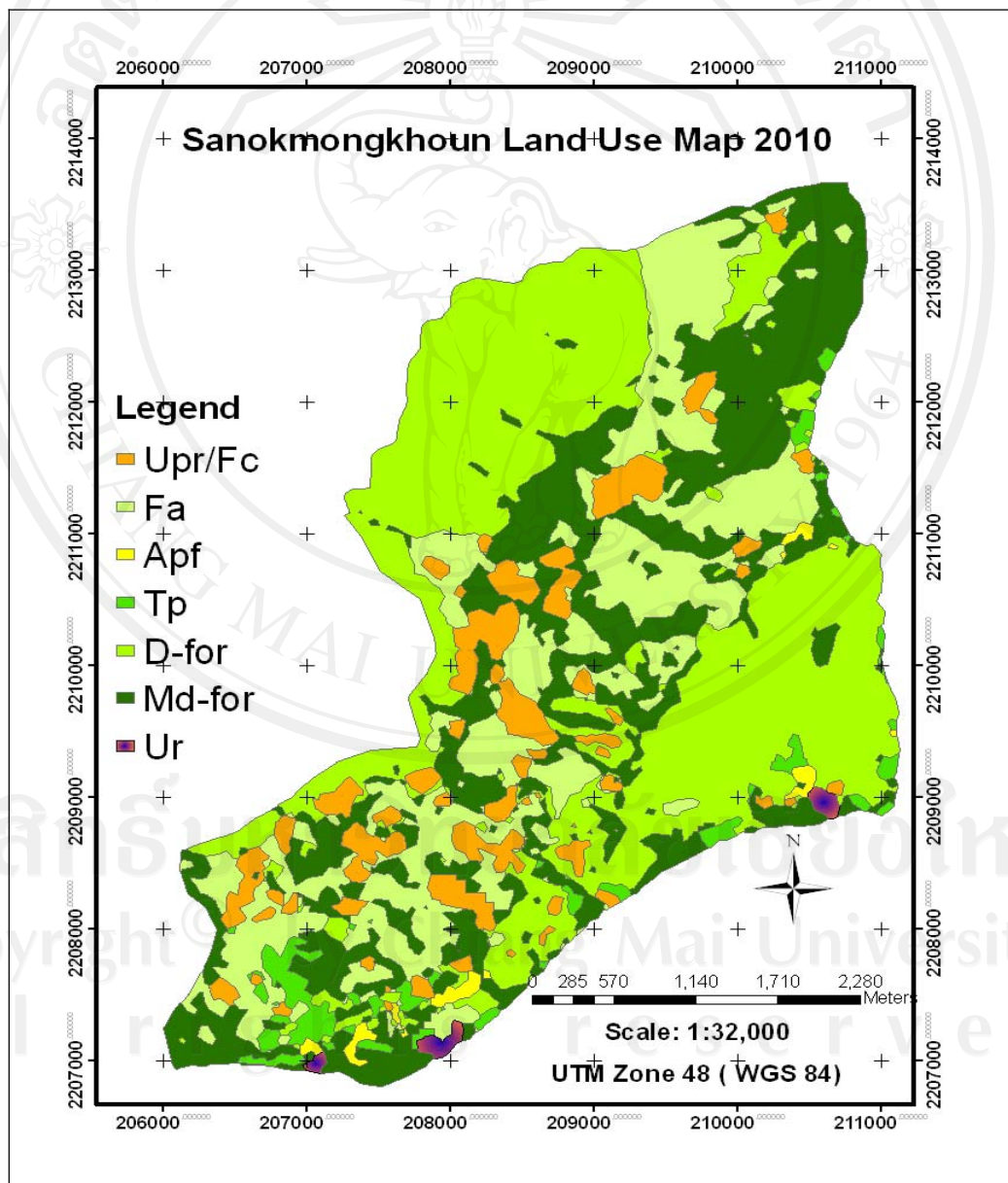

ภาพที่ 4.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2009

ที่มา: จากการวิเคราะห์

(3) การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2010

ผลการวิเคราะห์จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินปี ค.ศ. 2010 ด้วยข้อมูลภาพดาวเทียม ALOS สามารถแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดินออกเป็น 7 ประเภทใหญ่ คือ พื้นที่ปลูกข้าวไร้และพืชไร้ (Upr/Fc) มีพื้นที่ทั้งหมด 166.56 เฮกตาร์ ที่นาร้าง (Apf) 15.27 เฮกตาร์ สวนป่าไม้สัก (Tp) 56.48 เฮกตาร์ ไร่เหล่า (Fa) 485.54 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบ (D-for) 630.2 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) 590.65 เฮกตาร์ และ หมู่บ้าน (Ur) 9.26 เฮกตาร์ (ภาพที่ 4.3)

ภาพที่ 4.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2010

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ผลการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ด้วยข้อมูลภาพดาวเทียม SPOT-4, THEOS และ ALOS ที่บันทึกข้อมูลในปี ค.ศ. 2008, 2009 และ 2010 ตามลำดับ ตามที่กล่าวมาแล้ว นั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ตารางที่ 4.1) พบว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภทไม่เหมือนกันเช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินปี ค.ศ. 2008 พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) 89.08 เฮกตาร์ เท่ากับร้อยละ 4.56 ปี ค.ศ. 2009 ที่พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) มีพื้นที่ทั้งหมด 186.31 เฮกตาร์ ร้อยละ 9.54 ของพื้นที่ทั้งหมด เพิ่มขึ้น 97.23 เฮกตาร์ และ ปี ค.ศ. 2010 ที่พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) 166.56 เฮกตาร์ เพิ่มขึ้น 77.48 เฮกตาร์ เมื่อเทียบกับที่ไร่ข้าวและพืชไร่ของปี ค.ศ. 2008 พอมเดียวกันนั้นไร่อเล่า (Fa) มีพื้นที่เพิ่มมากขึ้นจาก 388.28 เฮกตาร์ ในปี ค.ศ. 2008 เพิ่มขึ้นเป็น 485.54 ในปี ค.ศ. 2010 เพิ่มขึ้น 97.26 เฮกตาร์

ตารางที่ 4.1 ผลการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ปี ค.ศ. 2008, 2009 และ 2010

การใช้ที่ดิน	ปี ค.ศ. 2008		ปี ค.ศ. 2009		ปี ค.ศ. 2010	
	เนื้อที่ (ha)	เนื้อที่ (%)	เนื้อที่ (ha)	(%)	เนื้อที่ (ha)	(%)
Upr/Fc	89.08	4.56	186.31	9.54	166.56	8.53
Apf	17.82	0.91	17.15	0.88	15.27	0.78
Tp	56.64	2.90	56.95	2.91	56.48	2.89
Fa	388.28	19.87	406.72	20.82	485.54	24.85
D-for	638.14	32.66	635.06	32.50	630.02	32.25
Md-for	754.56	38.62	642.33	32.88	590.65	30.23
Ur	9.26	0.47	9.26	0.47	9.26	0.47
Total	1953.77	100.00	1953.77	100.00	1953.77	100.00

ที่มา: จากการวิเคราะห์

4.1.2 การประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน (classification accuracy assessment) ที่วิเคราะห์จำแนกด้วยข้อมูลภาพดาวเทียม ในปี ค.ศ. 2008, 2009 และ 2010 ทำได้โดยการเทียบกับข้อมูลภาคสนามโดยการคำนวณ Confusion Matrix และ Kappa Statistics (KHAT) (Congalton, 1991; Chust, *et al.*, 2004) รายละเอียดของผลการประเมินมีดังนี้

(1) การประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี ค.ศ. 2008

ผลการประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ด้วยข้อมูลดาวเทียม SPOT-4 ที่บันทึกข้อมูลในปี ค.ศ. 2008 พบว่า มีค่าความถูกต้องรวม (overall accuracy) อยู่ในเกณฑ์ดีที่ 89.89% เมื่อเทียบกับค่า overall accuracy ที่สามารถยอมรับได้ในการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินอยู่ในเกณฑ์ 85% และ ค่า Overall Kappa Statistics เท่ากับ 0.8673 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่มีค่าความถูกต้องสำหรับการนำไปใช้ (user accuracy: UA) ที่สูงในลำดับต้น ๆ ได้แก่ ไร่อ้อย (Fa): 94.20% หมู่บ้าน (Ur): 99.99% พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc): 94.59% และสวนป่าไม้สัก (Tp): 89.29% เป็นต้น สำหรับชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีค่าความถูกต้องสำหรับการผลิตข้อมูล (Producer accuracy: PA) ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงในลำดับต้น ๆ ได้แก่ หมู่บ้าน (Ur): 100% พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc): 94.59% สวนป่าสัก (Tp): 90.91% ที่นาร้าง (Apf): 89.29% ไร่อ้อย (Fa): 86.67% และป่าผลัดใบ (D-for): 82.09% สำหรับชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีค่าความถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) ที่มีค่าความถูกต้องสำหรับการนำไปใช้ (UA) 79.71% ค่าความถูกต้องสำหรับการผลิตข้อมูล (PA) 75.00% และ Kappa Statistics เท่ากับ 0.7623 ซึ่งจัดเป็นค่าที่ยอมรับได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการทำแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ร่วมกับชั้นข้อมูลอื่น ๆ ได้ต่อไป (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ฯ ในปี ค.ศ. 2008

Land use	Upr/Fc	Apf	Tp	Fa	D-for	Md-for	Ur	Total	UA (%)	PA (%)	KHAT
Upr/Fc	70	1	1	0	2	1	0	75	93.33	94.59	0.9201
Apf	1	40	2	0	1	0	0	44	88.89	90.91	0.8771
Tp	0	2	75	3	0	3	0	83	90.36	89.29	0.8820
Fa	0	0	1	65	2	1	0	69	94.20	86.67	0.9307
D-for	3	0	1	2	60	7	0	73	82.19	85.71	0.7898
Md-for	0	0	4	5	5	55	0	69	79.71	82.09	0.7623
Ur	0	1	0	0	0	0	15	16	93.75	99.99	0.9354
Total	74	44	84	75	70	67	15	429	Overall accuracy	89.89	0.8673

ที่มา: จากการวิเคราะห์

(2) การประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๗ ปี ค.ศ. 2009

ผลการประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ด้วยข้อมูลดาวเทียม THEOS ที่บันทึกข้อมูลในปี ค.ศ. 2009 พบว่า มีค่าความถูกต้องรวม (overall accuracy) อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ 84.43% และค่า Overall Kappa Statistics อยู่ที่ 0.81 ส่วนใหญ่ชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินมีค่าความถูกต้องสำหรับการนำไปใช้ (user accuracy: UA) อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ ไร่เห่า (Fa): 81.73% ที่นาร้าง (Apf): 81.72% และป่าผลัดใบ (D-for): 81.01% เป็นต้น สำหรับชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินมีค่าความถูกต้องสำหรับการนำไปใช้ (user accuracy: UA) ที่สูงสุดคือ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc): 91.76% ส่วนชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินมีค่าความถูกต้องการผลิตข้อมูล (producer accuracy: PA) ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงในลำดับต้น ๆ ได้แก่ หมู่บ้าน (Ur): 100.% พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc): 98.73% ไร่เห่า (Fa): 85.86% ที่นาร้าง (Apf): 85.39% และป่าผลัดใบ (D-for): 76.19% สำหรับชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีค่าความถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) ที่มีค่าความถูกต้องสำหรับการนำไปใช้ (UA) 81.01% ค่าความถูกต้องสำหรับการผลิตข้อมูล (PA) 71.43% และ Kappa Statistics เท่ากับ 0.81 ซึ่งถือว่าไม่ต่ำมากเกินไปนัก ยังสามารถยอมรับในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการทำแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ร่วมกับชั้นข้อมูลอื่น ๆ ได้ต่อไป ตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๗ ปี ค.ศ. 2009

Land use	Upr/Fc	Apf	Tp	Fa	D-for	Md-for	Ur	Total	UA (%)	PA (%)	KHA T
Upr/Fc	78	2	1	0	3	1	0	85	91.76	98.73	0.90
Apf	0	76	16	0	1	0	0	95	81.72	85.39	0.78
Tp	0	11	80	5	2	7	0	105	76.19	73.39	0.70
Fa	0	0	6	85	7	6	0	104	81.73	85.86	0.77
D-for	1	0	2	4	64	8	0	79	81.01	76.19	0.77
Md-for	0	0	4	5	7	55	0	71	77.46	71.43	0.73
Ur	0	0	0	0	0	0	12	12	100.00	100.0	1.00
Total	79	89	109	99	84	77	13	549	Overall accuracy	84.43	0.81

ที่มา: จากการวิเคราะห์

(3) การประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๗ ปี ค.ศ. 2010

ผลการประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ด้วยข้อมูลดาวเทียม ALOS ที่บันทึกข้อมูลในปี ค.ศ. 2010 พบว่า มีค่าความถูกต้องรวม (Overall Accuracy) อยู่ในเกณฑ์ที่ดีที่ 86.81% และค่า Overall Kappa Statistics อยู่ที่ 0.85 ส่วนใหญ่ ชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินมีค่าความถูกต้องสำหรับการนำไปใช้ (user accuracy: UA) อยู่ในเกณฑ์ที่สูงมากในลำดับต้น ๆ ได้แก่ พื้นที่ไร่ข้าวและพืชไร่ (Upr/Fc): 92.39% ที่นาร้าง (Apf): 92.31% และหมู่บ้าน (Ur): 92.31% เป็นต้น สำหรับชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินมีค่าความถูกต้องสำหรับการผลิตข้อมูล (producer accuracy: PA) ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงในลำดับต้น ๆ ได้แก่ หมู่บ้าน (Ur): 100% พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc): 95.51% สวนป่าไม้สัก (Tp): 91.03% ที่นาร้าง (Apf): 90.91% ไร่เหล่า (Fa): 85.14% และป่าผลัดใบ (D-for): 74.63% สำหรับชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีค่าความถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) ที่มีค่าความถูกต้องสำหรับการนำไปใช้ (UA) 85.90% ค่าความถูกต้องสำหรับการผลิตข้อมูล (PA) 79.76% และ Kappa Statistics เท่ากับ 0.7623 ซึ่งถือว่าไม่ต่ำมากเกินไปนัก ยังสามารถยอมรับในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการทำแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ร่วมกับชั้นข้อมูลอื่น ๆ ได้ต่อไป (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินค่าความถูกต้องของการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๗ ในปี ค.ศ. 2010

Land use	Upr/Fc	Apf	Tp	Fa	D-for	Md-for	Ur	Total	UA (%)	PA (%)	KHAT
Upr/Fc	85	2	1	0	3	1	0	92	92.39	95.51	0.91
Apf	2	60	2	0	1	0	0	65	92.31	90.91	0.91
Tp	0	4	71	5	2	7	0	89	79.78	91.03	0.76
Fa	0	0	1	63	4	6	0	74	85.14	85.14	0.82
D-for	1	0	2	3	50	3	0	59	84.75	74.63	0.82
Md-for	0	0	1	3	7	67	0	78	85.90	79.76	0.83
Ur	1	0	0	0	0	0	12	13	92.31	100.0	0.92
Total	89	66	78	74	67	84	12	470	Overall accuracy	88.14	0.85

ที่มา: จากการวิเคราะห์

4.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน (LULC)

4.2.1 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างปีในช่วงครึ่งหลังของการดำเนินแผนยุทธศาสตร์ป่าไม้ (2008-2010)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินถูกวิเคราะห์ด้วยฟังก์ชัน Change detection ของโปรแกรมจัดการข้อมูลภาพดาวเทียม ERDAS Imagine 9.2 (Leica, 2006) และสร้างเป็นแผนที่แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างปี ค.ศ. 2008 – 2009 และปี ค.ศ. 2009 – 2010 เพื่อศึกษาชนิด เนื้อที่ อัตราการเปลี่ยนแปลงรวม (Luse_CR) และอัตราการเปลี่ยนแปลงรายชนิด (Type_CR) ของการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละปี (ภาพที่ 4.4 ตารางที่ 4.5)

ผลการวิเคราะห์ตารางการเปลี่ยนแปลง (change matrix) เพื่อศึกษาชนิดและเนื้อที่ของการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่กลุ่มหมู่บ้านสะนกงมคุณ พบว่า ในช่วงระยะเวลาปี ค.ศ. 2008-2009 (ตารางที่ 4.6) มีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้รวม 151.59 เฮกตาร์ (947.71 ไร่) โดยแยกเป็นป่าผลัดใบผสม 135.7 เฮกตาร์ (848.56 ไร่) และป่าผลัดใบ 15.82 เฮกตาร์ (98.87 ไร่) โดยเฉพาะพื้นที่ป่าผลัดใบผสม ที่ถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรมใหม่ 125.1 เฮกตาร์ (781.8 ไร่) โดยถูกใช้ในการปลูกพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่อื่น ๆ (upland rice/ field crop; Upr/Fc) จำนวน 71.9 เฮกตาร์ (449.3 ไร่) ที่เหลือจำนวน 53.2 เฮกตาร์ (332.5 ไร่) นอกจากนี้ ยังพบว่าในปี ค.ศ. 2009 เป็นพื้นที่ที่ถูกถางและเผาแต่มีการเตรียมดินไม่เสร็จสมบูรณ์และถูกทิ้งไปเป็นไร่เปล่า (fallow; Fa) อีกด้วย และพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) เดิมของปี ค.ศ. 2008 ที่ถูกทิ้งเป็นไร่เปล่า รวมทั้งสิ้น 18.44 เฮกตาร์ (115.25 ไร่) (ตารางที่ 4.5)

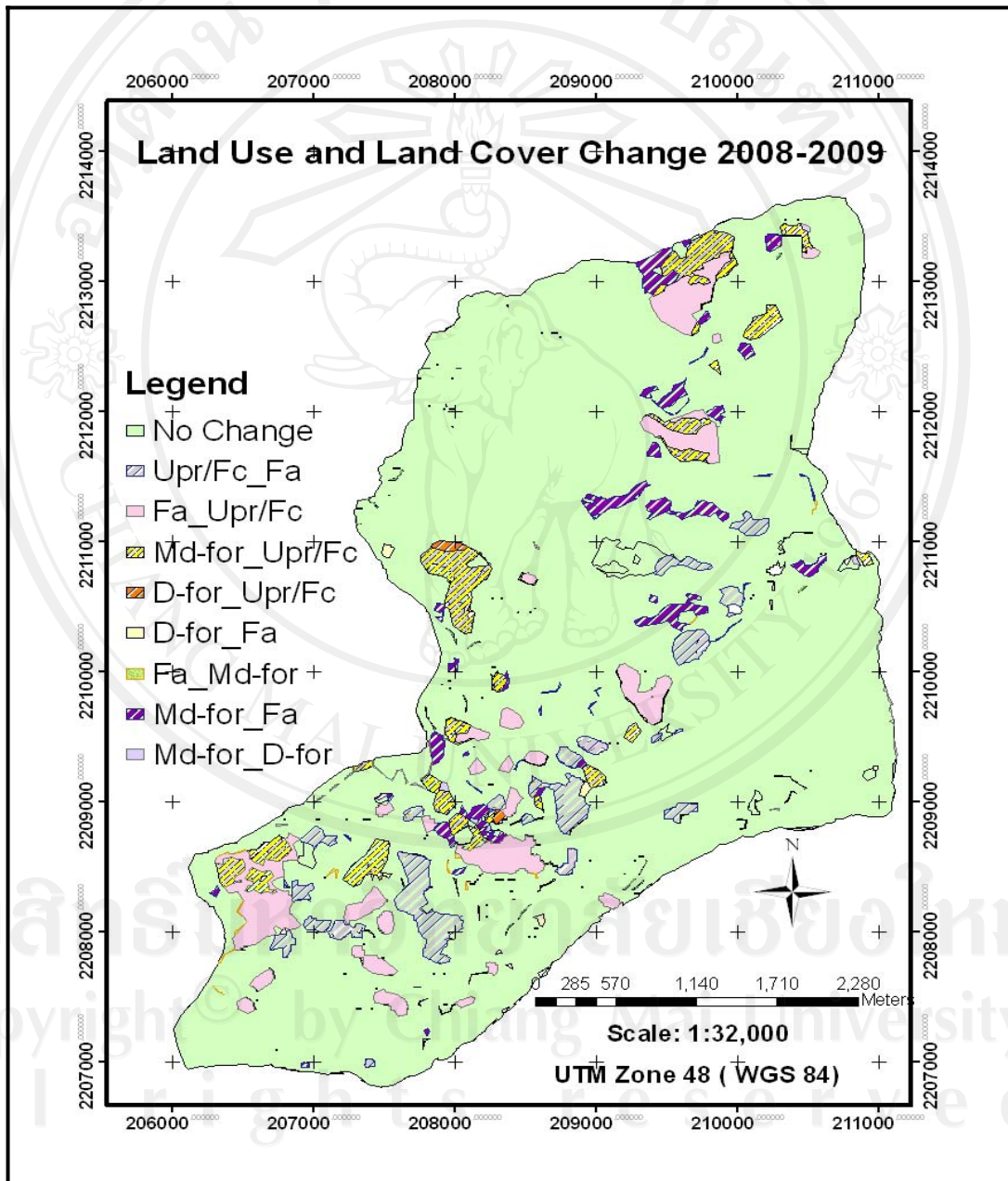
สำหรับการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรมภาพรวมในช่วงครึ่งหลังของการดำเนินแผน (ปี ค.ศ. 2008 – 2009) นั้นพบว่า จากพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) ในปี ค.ศ. 2008 ที่มีอยู่ 89.08 เฮกตาร์ (556.75 ไร่) ถูกทิ้งเป็นพื้นที่ไร่เปล่า จำนวน 58.47 เฮกตาร์ (365.43 ไร่) และพื้นที่เข้าสู่สภาพป่าผลัดใบ (D-for) จำนวน 2.6 เฮกตาร์ (16.25 ไร่) และป่าผลัดใบผสม (Md-for) 6.02 เฮกตาร์ (37.6 ไร่) รวมพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นจำนวนทั้งสิ้น 67.84 เฮกตาร์ (424 ไร่) ในปี ค.ศ. 2009 เมื่อคำนวณรวมพื้นที่อื่น ๆ ที่เปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ ด้วยแล้ว จำนวน 165.07 เฮกตาร์ (1031.68 ไร่) ในปี ค.ศ. 2009 พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ จึงมีการเปลี่ยนแปลงสุทธิรวม 97.3 เฮกตาร์ (608.12 ไร่) หรือร้อยละ 29.9 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ เมื่อปี ค.ศ. 2008 แล้ว (89.08 เฮกตาร์) พบว่า พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2009 ที่สูงมาก คือ ร้อยละ 76.15 (Type_CR) (ตารางที่ 4.5)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางการเกษตรคือการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) คือ พื้นที่ไร่เหล่า (Fa) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ส่วนหนึ่งได้ถูกนำกลับไปใช้เป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 90.7 เฮกตาร์ (566.87 ไร่) และอีกส่วนหนึ่ง ได้ฟื้นคืนเข้าสู่สภาพป่าผลัดใบ (D-for) จำนวน 1.06 เฮกตาร์ (6.62 ไร่) และป่าผลัดใบผสม (Md-for) และ 5.89 เฮกตาร์ (36.81 ไร่) รวมพื้นที่ไร่เหล่าที่เปลี่ยนแปลงสูญเสียไปเป็นจำนวน 98.56 เฮกตาร์ (616 ไร่) เมื่อคำนวณรวมพื้นที่อื่น ๆ ที่เปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ไร่เหล่าด้วยแล้ว จำนวน 117 เฮกตาร์ (731.25 ไร่) ในปี ค.ศ. 2009 พื้นที่ไร่เหล่าจึงมีการเปลี่ยนแปลงสุทธิรวม 18.2 เฮกตาร์ (607.5 ไร่) หรือร้อยละ 5.86 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ไร่เหล่าเมื่อปี ค.ศ. 2008 แล้ว (388.3 เฮกตาร์) พบว่า พื้นที่ไร่เหล่ามีอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2010 ที่สูงมาก คือ ร้อยละ 25.83 (Type_CR) (ตารางที่ 4.5) แสดงตารางวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (change matrix) ในภาพรวมของพื้นที่ศึกษาในช่วงครึ่งหลังของการดำเนินแผนฯ (ปี ค.ศ. 2008 – 2009) ภาพที่ 4.7 แสดงปริมาณเนื้อที่การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งในส่วนที่ถูกเปลี่ยนไปเป็นชนิดการใช้ที่ดินอื่น ๆ (loss) และในส่วนที่เพิ่มขึ้นมา (gain) (ตารางที่ 4.5)

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งคือ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น (Upr/Fc) การปลูกพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่บนพื้นที่สูงมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนและย้ายพื้นที่ตลอดเวลา พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ จากปี ค.ศ. 2008 ได้ถูกทิ้งร้างเพื่อเปลี่ยนไปทำกินในพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะถูกทิ้งไปเป็นไร่เหล่าในปี ค.ศ. 2009 จำนวน 58.47 เฮกตาร์ (365.43 ไร่) และเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อื่น ๆ อีกบ้างเล็กน้อย รวมทั้งสิ้น 9.15 เฮกตาร์ (57.18 ไร่) อย่างไรก็ตาม ยังมีพื้นที่การใช้ที่ดินชนิดอื่น ๆ ได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ ดังที่กล่าวในข้างต้นแล้ว โดยนอกเหนือจากพื้นที่ป่าผลัดใบผสมที่ถูกเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ จำนวน 71.9 เฮกตาร์ (449.3 ไร่) พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ ในปี ค.ศ. 2009 ยังถูกเพิ่มมาจากพื้นที่ไร่เหล่าเดิมในปี ค.ศ. 2008 จำนวน 90.7 เฮกตาร์ (566.8 ไร่) และส่วนอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ทำให้พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ เพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 2009 รวม 165.8 เฮกตาร์ (1,036.2 ไร่) และเมื่อคำนวณกับพื้นที่ที่เปลี่ยนไปเป็นชนิดการใช้ที่ดินอื่น ๆ แล้ว ในปี ค.ศ. 2009 จึงมีพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนรวม 186.31 เฮกตาร์ (1,164.43 ไร่)

สรุปในปี ค.ศ. 2008-2009 มีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ (โดยเฉพาะป่าผลัดใบผสม) รวม 112.23 เฮกตาร์ (701.43 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 34.57 ของพื้นที่ทั้งหมด ขณะที่พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ เพิ่มขึ้นสุทธิ 97.23 เฮกตาร์ (607.68 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 29.9 ของพื้นที่ทั้งหมด การใช้ประโยชน์

ที่ดินที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงสุดในช่วงปี ค.ศ. 2008-2009 คือ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) ที่อัตราร้อยละ 76.15 รองลงมาได้แก่พื้นที่ไร่เหล่า (Fa) ที่อัตราร้อยละ 25.38 ซึ่งทั้งสองส่วนมีความเกี่ยวข้องกันในการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่สูง อัตราการเปลี่ยนแปลงรวมของพื้นที่ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 145.06

ภาพที่ 4.4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2009

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4.5 ตารางวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (change matrix) ในปี ค.ศ. 2008-2009

From land use 2008 (ha)	Into land use 2009 (ha)								Loss into 2009(ha)	Land use 2009(ha)	Area Net Changes		Type_CR (%)
	Upr/Fc	Apf	Up	Fa	D-for	Md-for	Ur	(ha)			(%)		
1,953.77													
Upr/Fc	21.24	-	0.75	58.47	2.60	6.02	-	67.84	186.31	97.23	29.95	76.15	
Apf	0.03	15.97	0.75	0.29	0.37	0.39	0.03	1.85	17.15	(0.67)	-0.21	10.39	
Up	0.17	0.14	52.36	0.88	0.71	2.38	0.01	4.28	56.95	0.31	0.10	7.56	
Fa	90.70	0.08	0.84	289.72	1.06	5.89	-	98.56	406.72	18.44	5.68	25.38	
D-for	2.22	0.29	0.59	4.18	622.32	8.50	0.05	15.82	635.05	(3.09)	-0.95	2.48	
Md-for	71.95	0.65	1.66	53.18	7.94	618.79	0.39	135.77	642.33	(112.23)	-34.57	17.99	
Ur	-	0.03	0.01	0.01	0.06	0.37	8.79	0.47	9.26	0.00	0.00	5.10	
Total	Gain into 2009	165.07	1.19	4.59	117.00	12.73	23.54	324.59	1,953.77				

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ในช่วงระยะปี ค.ศ. 2009-2010 ยังคงมีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้อย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 4.5) โดยเฉพาะป่าผลัดใบผสมเป็นจำนวน 214.73 เฮกตาร์ (1342.06 ไร่) ส่วนหนึ่งเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 63.66 เฮกตาร์ (397.85 ไร่) และส่วนหนึ่งถูกทิ้งไว้เป็นพื้นที่ไร่เหล่า (Fa) ที่เกิดจากการเตรียมพื้นที่เกษตรกรรมที่ไม่เสร็จสมบูรณ์ดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น อันอาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมของพื้นที่หรือกำลังแรงงาน ในขณะที่พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) ส่วนใหญ่ถูกทิ้งกลับไปเป็นพื้นที่ไร่เหล่า (Fa) จำนวน 105.6 เฮกตาร์ (660 ไร่) ซึ่งเป็นปกติของระบบการทำไร่เลื่อนลอยบนพื้นที่สูง โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ ที่ถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ไร่เหล่าและพื้นที่อื่น ๆ รวม 140.8 เฮกตาร์ (880 ไร่) ในขณะที่พื้นที่ป่าผลัดใบ (D-for) และพื้นที่ไร่เหล่า (Fa) ได้ถูกใช้หรือเปลี่ยนกลับมาเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อีกเป็นจำนวน 21.9 เฮกตาร์ (136.9 ไร่) และ 35.47 เฮกตาร์ (221.68 ไร่) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

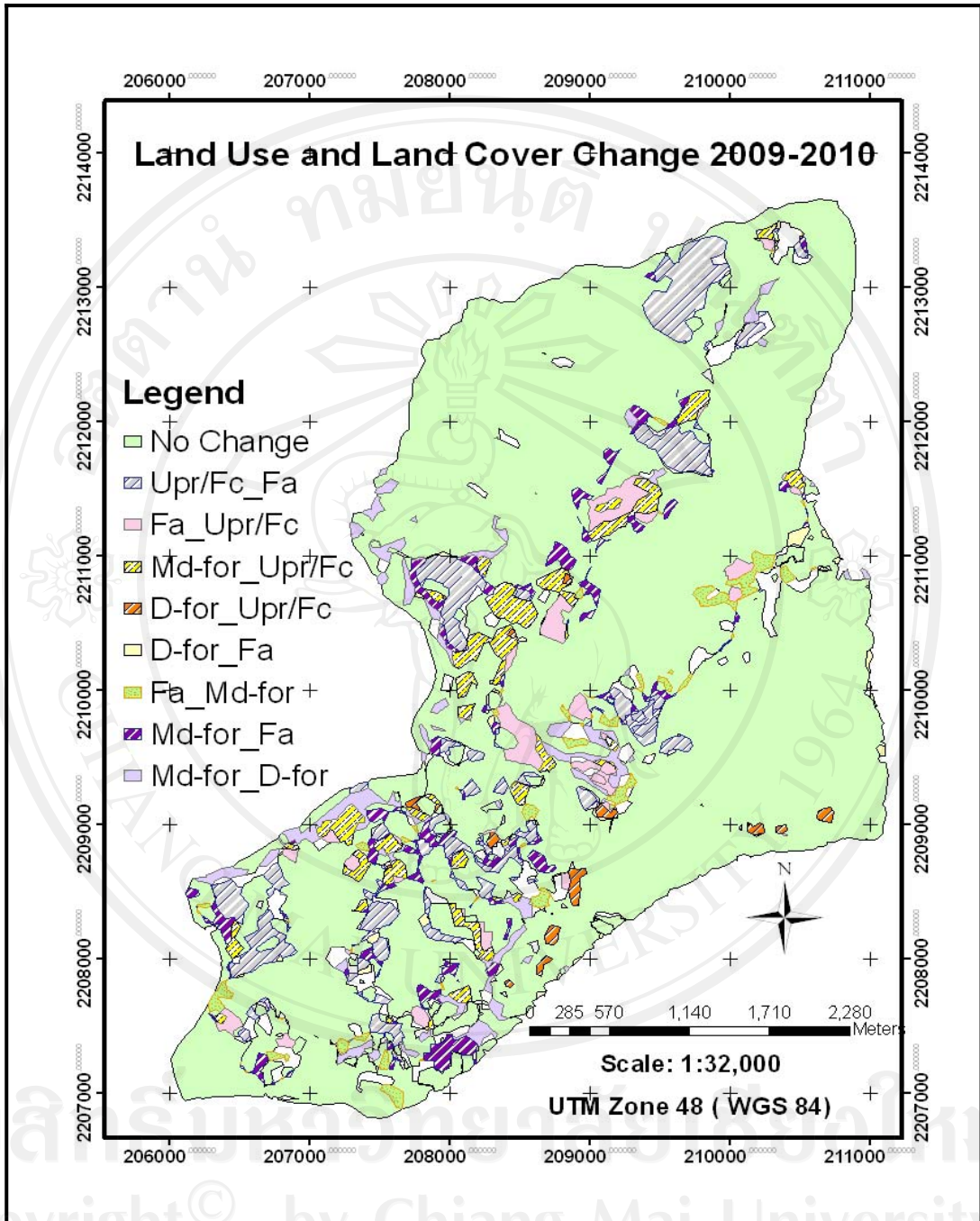
ผลการวิเคราะห์ตารางการเปลี่ยนแปลง (change matrix) เพื่อศึกษาชนิดและเนื้อที่ของการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมในช่วงครึ่งหลังของการดำเนินแผนยุทธศาสตร์ด้านการป่าไม้ของ สปป.ลาว (ตารางที่ 4.6) พบว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2009 – 2010 โดยภาพรวม มีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้สูงถึง 342.15 เฮกตาร์ (2,138.43 ไร่) โดยแยกเป็นป่าผลัดใบผสม (ป่าผลัดใบผสม) 214.73 เฮกตาร์ (1,343.06 ไร่) และป่าผลัดใบ 127.42 เฮกตาร์ (796.37 ไร่) ซึ่งป่าผลัดใบผสมส่วนใหญ่ได้ถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 63.66 เฮกตาร์ (397.87 ไร่) และพื้นที่ไร่เหล่า (Fa) จำนวน 76.89 เฮกตาร์ (450.56 ไร่) และเป็นส่วนของการเริ่มผลัดใบของไม้บางส่วน จำนวน 72.95 เฮกตาร์ (455.93 ไร่) ที่เหลือถูกเปลี่ยนไปเป็นชนิดการใช้ที่ดินอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ในส่วนของป่าผลัดใบ (D-for) ส่วนใหญ่ได้ฟื้นคืนกลับเป็นป่าผลัดใบผสม (Md-for) จำนวน 53.0 เฮกตาร์ (331.25 ไร่) และถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 21.91 เฮกตาร์ (136.93 ไร่)

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) ซึ่งมีพื้นที่อยู่เดิมในปี ค.ศ. 2009 เป็นจำนวน 186.31 เฮกตาร์ (1164.37 ไร่) ในปี ค.ศ. 2010 ได้ถูกทิ้งไปเป็นพื้นที่ไร่เหล่า จำนวน 105.6 เฮกตาร์ (660 ไร่) และฟื้นคืนเข้าสู่สภาพป่าผลัดใบ (D-for) และป่าผลัดใบผสม (Md-for) จำนวน 12.29 เฮกตาร์ (76.81 ไร่) และ 21.06 เฮกตาร์ (131.62 ไร่) ตามลำดับ รวมพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นจำนวนทั้งสิ้น 141.81 เฮกตาร์ (822.65 ไร่) ในปี ค.ศ. 2010 พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ จึงมีการเปลี่ยนแปลงสุทธิรวม -19.75 เฮกตาร์ (- 123.43 ไร่) หรือร้อยละ -2.97 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ เมื่อปี ค.ศ. 2009 แล้ว (186.31 เฮกตาร์) พบว่า พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืช

ไร่ อื่น ๆ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี ค.ศ. 2009 – 2010 ที่ลดลง คือ ร้อยละ 75.58 (Type_CR) (ตารางที่ 4.6)

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางการเกษตรอีกชนิดหนึ่งที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) คือ พื้นที่ไร่เหล่า (Fa) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ส่วนหนึ่งได้ถูกกลับไปใช้เป็นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 35.47 เฮกตาร์ (221.68 ไร่) และอีกส่วนหนึ่ง ได้ฟื้นคืนเข้าสู่สภาพป่าผลัดใบ (D-for) จำนวน 49.2 เฮกตาร์ (307.5 ไร่) และป่าผลัดใบผสม (Md-for) 82.54 เฮกตาร์ (515.87 ไร่) รวมพื้นที่ไร่เหล่าที่เปลี่ยนแปลงสูญเสียไปเป็นจำนวน 159.83 เฮกตาร์ (1038.89 ไร่) เมื่อคำนวณรวมพื้นที่อื่น ๆ ที่เปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ไร่เหล่าด้วยแล้ว จำนวน 238.64 เฮกตาร์ (1,491.5 ไร่) ในปี ค.ศ. 2010 พื้นที่ไร่เหล่าจึงมีการเปลี่ยนแปลงสุทธิรวม 159.83 เฮกตาร์ (998.93 ไร่) หรือร้อยละ 11.78 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ไร่เหล่าเมื่อปี ค.ศ. 2009 (406.72 เฮกตาร์) พบว่า พื้นที่ไร่เหล่ามีอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี ค.ศ. 2009 – 2010 ที่สูงมาก คือ ร้อยละ 39.3 (Type_CR) ตารางที่ 4.7 แสดงตารางวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (change matrix) ในภาพรวมของพื้นที่ศึกษาในช่วงปีต่อปีของการดำเนินแผน ฯ (ปี ค.ศ. 2009 – 2010) (ภาพที่ 4.5 ตารางที่ 4.6)

สรุปในปี ค.ศ. 2009-2010 มีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ (โดยเฉพาะป่าผลัดใบผสม) จำนวนเปลี่ยนแปลงสุทธิ (area net change) รวม -51.68 เฮกตาร์ (323 ไร่) คิดเป็นร้อยละ -7.7 ของพื้นที่ทั้งหมด ขณะที่พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ เพิ่มขึ้นสุทธิ 97.23 เฮกตาร์ (607.68 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 29.9 ของพื้นที่ทั้งหมด การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงสุดในช่วงปี ค.ศ. 2009-2010 คือ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) ที่อัตราร้อยละ 75.58 รองลงมาได้แก่พื้นที่ไร่เหล่า (Fa) ที่อัตราร้อยละ 39.30 ซึ่งทั้งสองส่วนมีความเกี่ยวข้องกันในการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่สูง อัตราการเปลี่ยนแปลงรวมของพื้นที่ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 230.65

ภาพที่ 4.5 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปี ค.ศ. 2009 – 2010

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4.6 ตารางวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (change matrix) ในปี ค.ศ. 2009-2010

From land use 2009 (ha)	Into land use 2010 (ha)								Loss into 2010 (ha)	Land use 2010 (ha)	Area Net Changes		Type_CR (%)
	Upr/Fc	Apf	Tp	Fa	D-for	Md-for	Ur	(ha)			(%)		
1,953.77													
Upr/Fc	186.31	0.66	1.20	105.60	12.29	21.06	-	140.81	166.56	(19.75)	-2.97	75.58	
Apf	17.15	12.38	1.64	0.57	1.07	1.46	0.02	4.77	15.27	(1.88)	-0.28	27.81	
Tp	56.95	-	41.20	6.16	5.30	4.28	0.01	15.75	56.48	(0.47)	-0.07	27.65	
Fa	406.72	1.47	9.58	246.89	30.77	82.54	-	159.83	485.54	78.81	11.87	39.30	
D-for	635.05	-	2.75	49.20	507.63	53.46	0.10	127.42	630.02	(5.03)	-0.76	20.06	
Md-for	642.33	0.69	0.04	76.89	72.95	427.60	0.50	214.73	590.65	(51.68)	-7.78	33.43	
Ur	9.26	0.07	0.06	0.24	-	0.25	8.63	0.63	9.26	0.00	0.00	6.82	
Total	Gain into 2010	2.89	15.28	238.64	122.39	163.05	0.63	663.94	1,953.77				

ที่มา: จากการวิเคราะห์

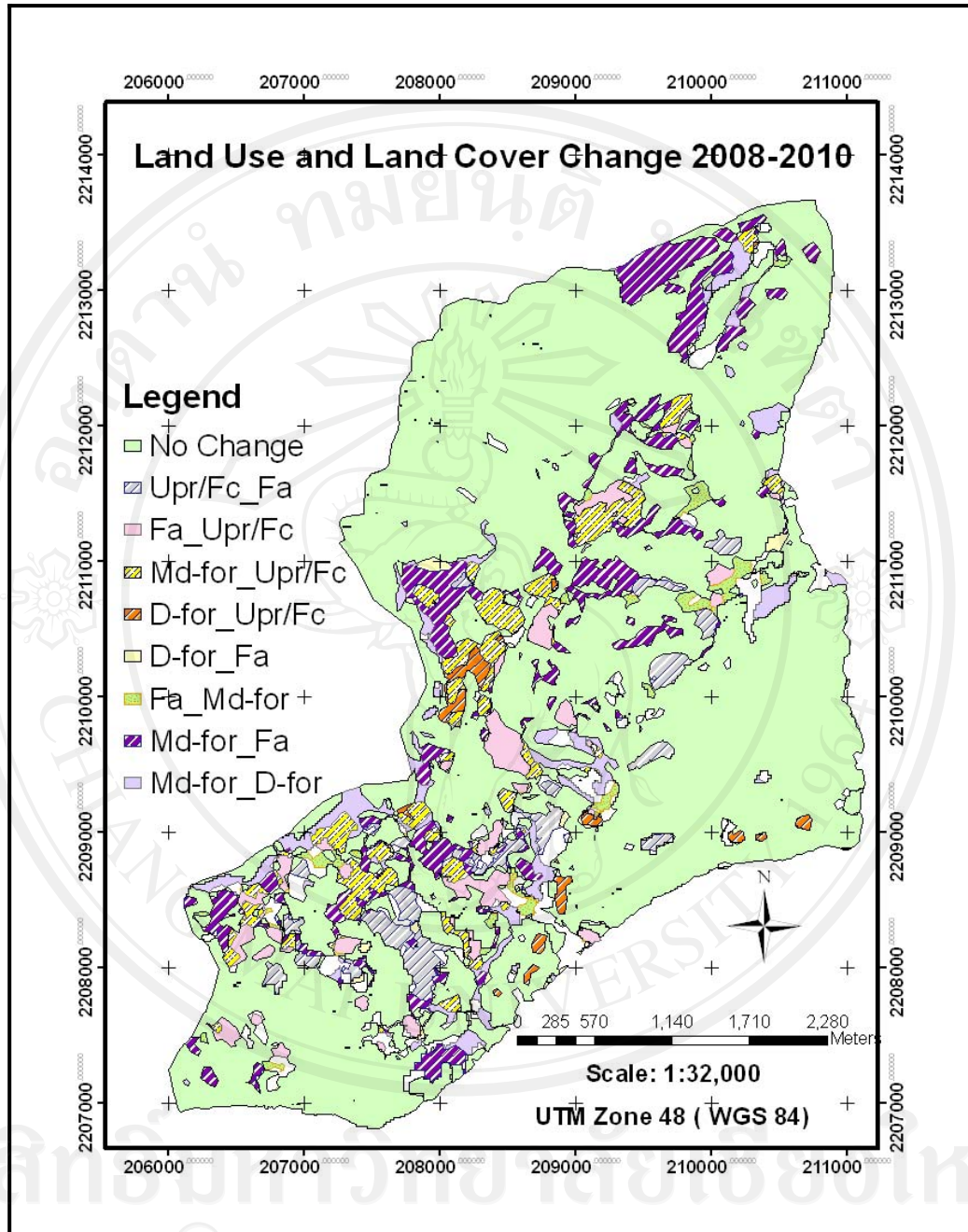

4.2.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมในช่วงครึ่งหลังของการดำเนิน แผนยุทธศาสตร์ด้านการป่าไม้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้จัดทำเป็นแผนที่แสดง
การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมในช่วงครึ่งหลังของการดำเนินแผนยุทธศาสตร์
ด้านการป่าไม้เพื่อศึกษาชนิด เนื้อที่ อัตราการเปลี่ยนแปลงรวม (Luse_CR) และอัตราการ
เปลี่ยนแปลงรายชนิด (Type_CR) ของการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมของปี ค.ศ. 2008 – 2010
(ภาพที่ 4.6)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.6 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2010

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ตารางการเปลี่ยนแปลง (change matrix) เพื่อศึกษาชนิดและเนื้อหาของ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมในช่วงครึ่งหลังของการดำเนินแผนยุทธศาสตร์ด้านการป่าไม้ของ สปป.ลาว (ตารางที่ 4.7) พบว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2010 โดยภาพรวม มีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้สูงถึง 434.71 เฮกตาร์ (2,716.93 ไร่) โดยแยกเป็นป่าผลัดใบผสม (ป่าผลัดใบผสม) 314.56 เฮกตาร์ (1,966.0 ไร่) และป่าผลัดใบ 120.15 เฮกตาร์ (750.93 ไร่) ซึ่งป่าผลัดใบผสม

ส่วนใหญ่ได้ถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 83.57 เฮกตาร์ (522.31 ไร่) และพื้นที่ไร่เหล่า (Fa) จำนวน 150.81 เฮกตาร์ (942.56 ไร่) และเป็นส่วนของการเริ่มผลัดใบของไม้บางส่วน จำนวน 72.36 เฮกตาร์ (452.25 ไร่) ที่เหลือถูกเปลี่ยนไปเป็นชนิดการใช้ที่ดินอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ในส่วนของป่าผลัดใบ (D-for) ส่วนใหญ่ได้ฟื้นคืนกลับเป็นป่าผลัดใบผสม (Md-for) จำนวน 52.0 เฮกตาร์ (325.0 ไร่) และถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 15.60 เฮกตาร์ (97.5 ไร่)

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมในช่วงครึ่งหลังของการดำเนินแผน ฯ (ปี ค.ศ. 2008 – 2010) ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) ซึ่งมีพื้นที่อยู่เดิมในปี ค.ศ. 2008 เป็นจำนวน 89.08 เฮกตาร์ (556.75 ไร่) ในปี ค.ศ. 2010 ได้ถูกทิ้งไปเป็นพื้นที่ไร่เหล่า จำนวน 50.8 เฮกตาร์ (317.5 ไร่) และฟื้นคืนเข้าสู่สภาพป่าผลัดใบ (D-for) และป่าผลัดใบผสม (Md-for) จำนวน 13.7 เฮกตาร์ (85.6 ไร่) และ 15.2 เฮกตาร์ (95.0 ไร่) ตามลำดับ รวมพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นจำนวนทั้งสิ้น 80.1 เฮกตาร์ (500.6 ไร่) เมื่อคำนวณรวมพื้นที่อื่น ๆ ที่เปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ ด้วยแล้ว จำนวน 157.61 เฮกตาร์ (985.06 ไร่) ในปี ค.ศ. 2010 พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ จึงมีการเปลี่ยนแปลงสุทธิรวม 77.48 เฮกตาร์ (484.25 ไร่) หรือร้อยละ 11.1 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ เมื่อปี ค.ศ. 2008 แล้ว (89.08 เฮกตาร์) พบว่า พื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ อื่น ๆ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2010 ที่สูงมาก คือ ร้อยละ 89.9 (Type_CR) (ตารางที่ 4.7)

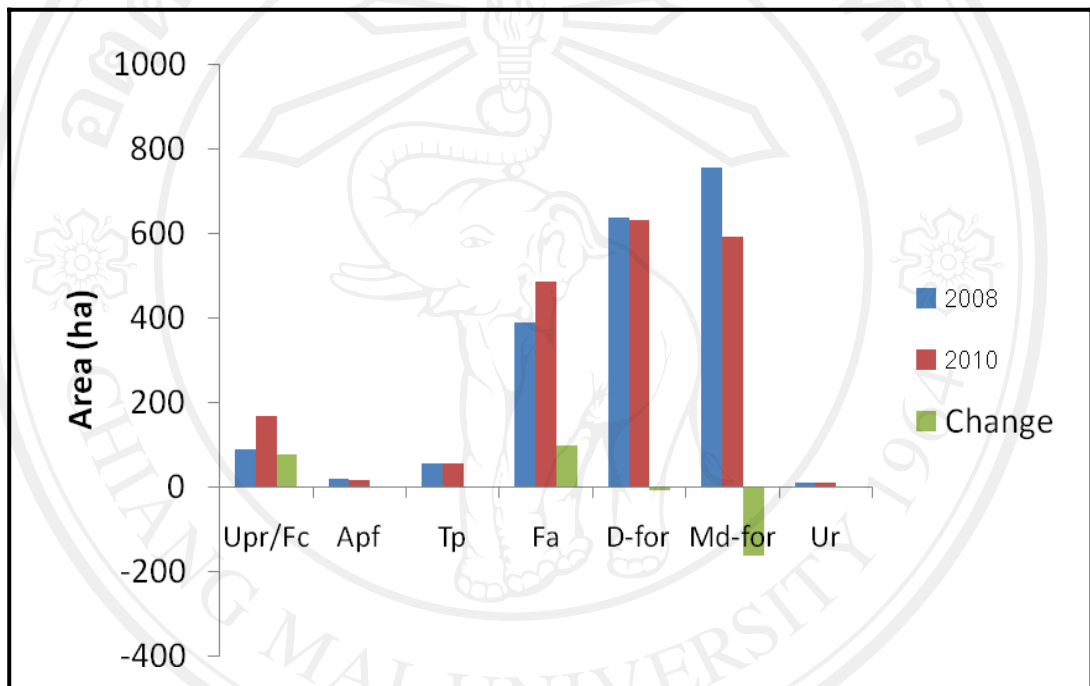
การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางการเกษตรอีกชนิดหนึ่งที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) คือ พื้นที่ไร่เหล่า (Fa) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ส่วนหนึ่งได้ถูกกลับไปใช้เป็นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) จำนวน 55.8 เฮกตาร์ (348.7 ไร่) และอีกส่วนหนึ่งได้ฟื้นคืนเข้าสู่สภาพป่าผลัดใบ (D-for) และป่าผลัดใบผสม (Md-for) จำนวน 19.4 เฮกตาร์ (121.2 ไร่) และ 76.0 เฮกตาร์ (475.0 ไร่) ตามลำดับ รวมพื้นที่ไร่เหล่าที่เปลี่ยนแปลงสูญเสียไปเป็นจำนวน 157.7 เฮกตาร์ (985.6 ไร่) เมื่อคำนวณรวมพื้นที่อื่น ๆ ที่เปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ไร่เหล่าด้วยแล้ว จำนวน 255.0 เฮกตาร์ (1,593.7 ไร่) ในปี ค.ศ. 2010 พื้นที่ไร่เหล่าจึงมีการเปลี่ยนแปลงสุทธิรวม 97.2 เฮกตาร์ (607.5 ไร่) หรือร้อยละ 13.9 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ไร่เหล่าเมื่อปี ค.ศ. 2008 แล้ว (388.3 เฮกตาร์) พบว่า พื้นที่ไร่เหล่ามีอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2010 ที่สูงมาก คือ ร้อยละ 40.6 (Type_CR) (ภาพที่ 4.6 ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.7 ตารางวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (change matrix) ในปี ค.ศ. 2008 – 2010

From land use 2008 (ha)	Into land use 2010 (ha)								Loss into 2010(ha)	Land use 2010(ha)	Area Net Changes		Type_CR (%)
	Upr/Fc	Apf	Tp	Fa	D-for	Md-for	Ur	(ha)			(%)		
1,953.77	8.95	0.21	0.21	50.79	13.71	15.20	-	80.13	166.56	77.48	11.1141	89.95	
Upr/Fc	8.95	0.21	0.21	50.79	13.71	15.20	-	80.13	166.56	77.48	11.1141	89.95	
Apf	0.03	12.29	2.76	-	1.23	1.51	-	5.53	15.27	(2.55)	-0.36602	31.05	
Tp	2.51	0.38	37.77	5.00	5.03	5.94	0.01	18.87	56.48	(0.17)	-0.02378	33.32	
Fa	55.88	0.71	5.74	230.50	19.42	76.01	0.01	157.78	485.54	97.26	13.9513	40.63	
D-for	15.60	0.78	3.26	48.43	517.99	52.00	0.08	120.15	630.02	(8.12)	-1.16418	18.83	
Md-for	83.57	0.91	6.64	150.81	72.63	439.99	-	314.56	590.65	(163.90)	-23.5114	41.69	
Ur	-	-	0.09	-	0.01	-	9.16	0.10	9.26	-	0	1.08	
Total	157.61	2.98	18.71	255.03	112.04	150.66	0.10	697.12	1,953.77				

ที่มา: จากการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปี ค.ศ. 2008 ถึง ปี ค.ศ. 2010 พบว่า มีการสูญเสียพื้นที่ป่าผลัดใบผสม (Md-for) ถึง 163.9 เฮกตาร์ ในขณะที่พื้นที่ไร่เหล่า (Fa) และพื้นที่ปลูกข้าวไร่และพืชไร่ (Upr/Fc) เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึง 97.26 เฮกตาร์ และ 77.48 เฮกตาร์ ตามลำดับ ชนิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการลดลงเล็กน้อยคือพื้นที่ป่าผลัดใบ (D-for) ลดลงเป็นจำนวน 8.12 เฮกตาร์ สำหรับชนิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคือพื้นที่หมู่บ้าน (Ur) (ภาพที่ 4.7)

ภาพที่ 4.7 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 – 2010

ที่มา: จากการวิเคราะห์

ในทางตรงกันข้ามพื้นที่ป่าผลัดใบ (D-for) และป่าผลัดใบผสม (Md-for) มีพื้นที่ลดลง เช่น ปี ค.ศ. 2008 ป่าผลัดใบ (D-for) 638.14 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) 754.56 เฮกตาร์ ปี ค.ศ. 2009 ป่าผลัดใบ (D-for) 635.05 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) 642.33 เฮกตาร์ และ ปี ค.ศ. 2010 ป่าผลัดใบ (D-for) 630.02 เฮกตาร์ ป่าผลัดใบผสม (Md-for) 590.65 เฮกตาร์ ในช่วงระยะเวลาสองปี ป่าผลัดใบ (D-for) ลดลง 8.2 เฮกตาร์ และป่าผลัดใบผสม (Md-for) ลดลง 163.90 เฮกตาร์ โดยรวมแล้วป่าไม้ทั้งสองประเภทลดลงถึง 172.1 เฮกตาร์ ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภท ที่นาร้าง (Apf) สวนป่าไม้สัก (Tp) และพื้นที่หมู่บ้าน (Ur) ไม่มีการเปลี่ยนแปลง